

DE OPINIE VAN FIEKE VAN DER LECQ

‘Verzekeraarskant schiet te weinig op’

Hoe staan we ervoor? “Aan de pensioenfondsenkant best goed”, vertelt Fieke van der Lecq. Zij is
regeringscommissaris Transitie Pensioenen. Ze geeft
een tussentijdse update van de voortgang naar het
nieuwe pensioenstelsel. “Maar de verzekeraarskant
laat een zorgelijker beeld zien.”

“Zonder hem, was het me nooit gelukt.” Fieke van der Lecq neemt de gelegenheid graag te baat om haar secretaris Gerben Kerkhof alle credits te geven die hij volgens haar verdient. Immers, zij is slechts twee dagen per week in functie en Kerkhof is geheel vrijgespeeld om haar te ondersteunen in haar rol als regeringscommissaris. We zitten in een vergader ruimte op de 20ste verdieping van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. *A room with a view* dat uitzicht en overzicht biedt op de hofstad. Overzicht dat Van der Lecq ook heeft op de procesgang naar het nieuwe pensioenstelsel, dat voortvloeit uit de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Op de vraag wat de hoofdtaken zijn van de regeringscommissaris: “Ten eerste de pensioentransitie monitoren, en beoordelen wat nodig is om de einddatum van 1 januari 2028 te halen. Daarover adviseer ik twee keer per jaar de minister (Van Hijum van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, demissionair, red.). Dan doe ik ook een uitspraak over die haalbaarheid. Verder mag ik ongevraagd adviseren, zoveel als mij goeddunkt.

De andere hoofdtaak is de aanjaagfunctie. Wat heeft de sector nodig? En waar zitten de knelpunten en oplossingsrichtingen? Ik deel – wat ik noem – porretjes en schouderklopjes uit.”

Het interview vindt plaats daags voor het AG Jaarcongres en een week na het Kamerdebat waarin is besloten de transitietermijn met een jaar te verlengen. Verlengen? Dat zit anders. “Het wetgevingstraject heeft langer geduurd dan gedacht”, verklaart Van der Lecq. “Daardoor moest het tijdvak voor invoering mee schuiven. Dat had de vorige minister al toegezegd. Jammer genoeg wordt vaak gesuggereerd dat sprake is van verlenging omdat de sector het niet op tijd zou halen. Maar als je later begint, eindig je ook later.”

Jouw monitoring vindt steekproefsgewijs plaats. Hoe werkt dat?

“De keuze met wie ik ga praten, hangt af van wat er op dat moment speelt. Waar ben ik niet helemaal zeker van dat het goed gaat? Waar zou ik meer van willen weten? Ik lees en hoor, pik signalen op, en krijg informatie uit allerlei bronnen, zoals DNB en AFM. Deels ga ik af op mijn intuïtie. Maar ik heb ook gesproken met de vijf grootste fondsen, hoor. En met de IT-leveranciers, uitvoeringsorganisaties, verzekeraars...; heel breed.

BELANGSTELLEND, INFORMEREND EN MEELEVEND

De gesprekken met de fondsen en verzekeraars zijn belangstellend, informierend en meelevend. Hoe ziet jullie transitieplan eruit? Waar lopen jullie tegenaan? Gaat het lukken? Waar zouden jullie meer kunnen doen? Waar kunnen jullie hulp gebruiken en hoe kunnen we dat organiseren? Ik kijk ook of er dingen zijn die eveneens op andere plekken spelen en waar we iets mee moeten.”

Hoe staan we ervoor, deels de titel van het AG Jaarcongres?

“Aan de pensioenfondsenkant gaat het voorlopig best goed. Begin juli gaat weer een aantal fondsen over. Per 1 januari staat een groot deel van de pensioenfondsen genoteerd om over te gaan. Er blijven altijd fondsen die besluiten door te schuiven. Maar het is niet nu al zo dat er problemen zijn waarvan je denkt: oh, oh, hoe moet dat.

De verzekeraarskant laat een zorgelijker beeld zien. Er moeten zestig-tot zeventigduizend contracten met werkgevers worden omgezet naar het Wtp-raamwerk. Dat schiet nog niet op. We moeten opletten dat dit niet heel erg vooruitschuift, als een soort boeggolf. De belangrijkste rol ligt hier voor de werkgevers, die hun contracten met de verzekeraar moet vernieuwen naar een Wtp-regeling. Nog niet alle werkgevers zijn doordrongen van deze urgentie, van de verplichting hun pensioen-regeling aan te passen en opnieuw onder te brengen. Er moet nog heel veel gebeuren.”

Hoe zwengel je dit in het algemeen aan?

“Een cruciale rol hierin speelt de assurantietussenpersoon. ‘Ik heb een stappenplan voor je. Zullen we dat eens in gang zetten?’ De werkgevers moeten dan wel in de benen komen. Niet van: verleng nog maar een jaartje en dan zien we volgend jaar wel verder. Want op het laatst kan niet iedereen tegelijk door het poortje. De verzekeraars moeten dit allemaal verwerken. Dus spreiding is essentieel.”

**FIEKE VAN DER LECQ:
“IK DEEL PORRETJES EN
SCHOUDERKLOPPJES UIT.”**

Fieke van der Lecq (1966) is sinds 2024 regerings-commissaris Transitie Pensioenen (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Daarnaast is zij sinds 2015 hoogleraar Pensioenmarkten aan de School of Business and Economics van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Fieke van der Lecq is algemeen econoom en bedrijfs-econoom. Zij promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen in de monetaire economie. Vervolgens werkte ze bij het Ministerie van Financiën en het Centraal Planbureau. In 2000 werd zij hoofdredacteur annex uitgever/directeur van economievakblad ESB.

In 2006 werd Fieke van der Lecq manager van het onderzoeksteam Monitor Financiële Sector bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa). Daar ontwikkelde ze het mededingingstoezicht op de pensioensector. Van 2008 tot 2015 was zij hoogleraar Pensioenmarkten aan de Erasmus School of Economics.

Naast haar hoofdfuncties bekleedde Fieke van der Lecq, fellow van pensioennetwerk Netspar, uiteenlopende toezichts-, bestuurs- en adviesfuncties. Dat alles maakt een indrukwekkende loopbaan met opgeteld 57 functies, zo meldt LinkedIn. “Telkens diende zich een reden aan voor een volgende stap. Ongeveer vijftien jaar geleden ontstond de situatie met een portefeuille aan deeltijdfuncties, zoals commissariaten. Dan tikt die teller natuurlijk behoorlijk door. Ik krijg snel last van sleur. Daarom vind ik het leuk om meer dingen om handen te hebben en telkens andere eigenschappen van mezelf te gebruiken. Als ik denk melig te worden van het ene, kan ik het andere gaan doen. In de functie van regeringscommissaris komen alle ervaringen, die ik linksom en rechtsom heb opgedaan, samen.”

Wat is jouw rol hierin?

“Ik praat over de verzekerde regelingen met verzekeraars, tussen-persoon en werkgeversorganisaties. Sommige werkgevers zijn al erg ver. Andere hebben goede, veelal financiële redenen om het laatste overstapmoment te kiezen. Een derde groep ‘kijkt het nog even aan’. Die willen we activeren.”

Zijn er in technische zin nog knelpunten?

“De meeste ervan zijn opgelost. In 2024 hadden we daar meer mee te maken. Toen moest er ook nog in wet- en regelgeving een en ander worden verduidelijkt. AFM en DNB hebben ook veel duidelijkheid gegeven. Doorgaans weet men nu wat de bedoeling is. Daar komen steeds minder vragen over.”

Is er in de IT-systemen een best practice?

“Elke leverancier heeft een eigen tactiek en richt de architectuur anders in. Dat is logisch in een normale markt en voor mij als hoogleraar pensioenmarkten heel interessant. Bijvoorbeeld: bouw je een compleet nieuw systeem zonder legacy of bouw je verder aan een bestaand systeem zodat je klanten die (deels) niet overgaan, FTK-proof kunt blijven bedienen? Uiteindelijk zal de ene aanpak beter blijken te werken dan de andere. Daar is nog geen duidelijk beeld van. Dit najaar worden veel testen gedraaid. Deze geven een indicatie. Volgend voorjaar zal het duidelijk zijn hoe alle IT presteert.”

Bij de totstandkoming van een transitieplan hebben gepensioneerd en gewezen deelnemers, de slapers, het zogenoemde hoorrecht. Hoe loopt dat?

“Het is de bedoeling dat hoorrechtverenigingen in dialoog gaan met de sociale partners. De verenigingen kunnen dan aangeven hoe zij tegen het transitieplan aankijken en wat zij anders willen. Als het goed gaat, geven de sociale partners dan gemotiveerd aan wat ze al dan niet overnemen. Dat komt uiteindelijk samen in een definitief transitieplan. Voor de pensioenfondsen was de deadline daarvan op 1 januari 2025. In beginsel is de hoorrechtfase achter de rug. In de praktijk zie ik gelukkig dat de hoorrechtverenigingen blijven meelopen tijdens de implementatie. Dat moedig ik ook aan, zodat ze zich meegenomen blijven voelen in het proces.”

Kortom, tevredenheid, ook bij de hoorrechtverenigingen.

“Sommige verenigingen voelen zich onvoldoende gehoord en hebben zich ook wel bij mij gemeld. De regeringscommissaris heeft echter geen formele rol bij klachten over toepassing van het hoorrecht. Maar we hebben wél gesproken met vertegenwoordigers over hun ervaringen. Sommige verenigingen kunnen zich beter bij besluiten neerleggen dan andere. Kijk, een vereniging denkt vanuit haar deelbelang. Maar een pensioenfondsbestuur moet alle belangen evenwichtig afwegen. Dan zit het een beetje ingebakken dat er licht komt tussen wat men wil en uiteindelijk krijgt. Het is aan de vereniging of ze zich daarin kan vinden.”

HET STANDAARDTRAJECT IS AL SPANNEND GENOEG

UITSTEL

Tijdens het AG Jaarcongres heeft Fieke van der Lecq drie hoofdthema's behandeld. Naast de IT en de zorgen over de verzekerde regelingen sneed ze de risico's aan van uitstel van de uiterste invoerdatum. Haar boodschap: uitstel is niet gratis. “Zo kunnen de financiële markten tussentijds alle kanten opschieten. Hoe korter de periode tussen implementatieplan en uitvoering, des te lager het risico dat je daar loopt.”

Dus de regeringscommissaris was opgelucht dat het voorstel van NSC-Kamerlid Agnes Joseph voor individueel stemrecht het niet heeft gehaald? Dat zou immers vertraging kunnen opleveren.

(lacht, korte stilte) “Dat komt het proces wél ten goede. Anders zou het in grote moeilijkheden zijn gekomen. Inhoudelijk heb ik in mijn functie geen mening over het voorstel.”

Het proces zou dan wel spannender zijn geworden.

“Het standaardtraject is al spannend genoeg. Weet je, alle mensen in de sector werken op de grenzen van hun vermogen. Organisaties staan op scherp, verlopen zijn ingetrokken, noem maar op. In mijn laatste advies heb ik aandacht gevraagd voor de spankracht van de mensen die bij de transitie betrokken zijn. Laten we alsjeblieft verder gaan met het huidige traject zodat we met zijn allen fatsoenlijk de eindstreep halen. Dit soort politieke processen vergt heel veel van de mensen die de verbouwing moeten doen.”

Is er nu nog sprake van uitstel? Dat is toch een gepasseerd station?

“Sommige politici roepen wel eens woeste dingen. Met meer tijd kunnen ze nog dit en dat veranderen. Met alle genoemde risico's van dien. Bovendien vergt de hele verbouwing dermate veel van organisaties dat andere verbeteringen op de plank blijven liggen. Er moet een keer een eind komen aan deze verbouwing, zodat innovaties vrij baan krijgen.”

Anders lijkt de verbouwing eeuwigdurend, net als in het tv-programma ‘Help, mijn man is een klusser’.

“Dat vind ik een mooie samenvatting.”

De grondtoon van het parlementaire debat, maar ook van de mensen in het land (vrij naar Wiegels) is dat men weinig vertrouwen zegt te hebben in ‘het pensioen’. Met uitspraken als ‘er blijft voor ons niks meer over’ en variaties daarop. Hoe zorg je dat het vertrouwen wordt hersteld?

Fieke van der Lecq op AG Jaarcongres:

‘Er kan nog wel een tandje bij’

Begin nú! Dat was de boodschap van regeringscommissaris Fieke van der Lecq tijdens het AG Jaarcongres 'Barometer van de pensioen-transitie – hoe staan we ervoor?'. Een boodschap die vooral bedoeld was voor de partijen die betrokken zijn bij de verzekerde regelingen: verzekeraars, adviseurs en werkgevers.

Op de dag (3 juni) dat Wilders de stekker uit de regering trok, presenteerde Van der Lecq in Spant! Bussum de voorlopige cijfers over de voorgenomen transitie momenten van pensioenfondsen en verzekerde regelingen. Een preview op haar derde reguliere advies, dat naar verwachting begin juli openbaar wordt. Een bijna volle zaal zag dat een aantal pensioenfondsen de transitiedatum naar achteren heeft geschoven. Niettemin concludeerde de regeringscommissaris, voortbordurend op de congres titel, dat ondanks deze wolktjes de zon blijft schijnen boven pensioenland. Want de eerste helft van 2027 zal 99% van het aantal deelnemers zijn overgestapt naar het nieuwe pensioenstelsel. Donkere wolken pakken zich wél samen boven de verzekerde regelingen. Maar liefst 40% van de werkgevers zegt tot het allerlaatst te blijven wachten met de transitie (deadline 1 januari 2028). Dat gaat voor problemen zorgen, gaf Van der Lecq haar gehoor mee. Het zal namelijk voor verzekeraars lastig zijn om zoveel regelingen tegelijk in korte tijd over te zetten. Alle betrokken partijen moeten daarom een tussensprint inzetten. En daar nu al mee beginnen, want omzettingstrajecten nemen doorgaans minstens een jaar tijd in beslag. Uitstel van de deadline is volgens de regeringscommissaris in elk geval géén optie. Zij wees daarbij op onder meer de financiële risico's, de spankracht van medewerkers, deelnemers die jojoën tussen FTK en Wtp en Wtp-wensenlijstjes die blijven liggen.

VERRASSEND

Het congres richtte zich sterk op de inhoud van de Wtp en welke verbeteringen nog mogelijk waren. Daarom, zo meldde een van de aanwezige actuarissen tijdens het vragenrondje, “hoor ik toch af en toe

“Daarvoor is van alles ingeregeld. Zodra een fonds gaat overstappen, krijgen de deelnemers tijdig brieven thuis wat dit voor hen betekent. De eerste brief: er gaat iets gebeuren. De tweede brief: wat gaat het ongeveer voor u betekenen? En na de overstap de definitieve brief: zo ziet het plaatje er voor u uit. Dan gaan de feiten spreken. Uit wetenschappelijk onderzoek weten we dat als je doet wat je zegt en zegt wat je doet, het vertrouwen toeneemt.”

Veel deelnemers zijn laaggeletterd. Wat moeten zij met die brieven?

“De brieven worden afgestemd op het taalniveau van de deelnemers. Een fantastische innovatie daarbij is een vertaalapp van Hyfen voor anderstaligen. Zij krijgen de tekst toegankelijk uitgelegd in hun moerstaal. Het pensioenfonds Schoonmaak, met ongeveer honderd nationaliteiten en vaak niet-geletterde mensen, heeft die app verstrekt. Dan krijgen de mensen een basisidee van wat er aan de hand is. Dat neemt een stukje angst weg. Naast dat ze altijd hun pensioenfonds kunnen bellen. Tot nu toe zien we dat de fondsen die zijn overgegaan niet zijn platgebeld.”

Misschien wél als ze lezen dat ze erop achteruitgaan....

“Die kans is niet geweldig groot. Voor gepensioneerd wordt zoveel mogelijk rust en continuïteit geborgd. Voor jonge mensen gaat het pensioenvooruitzicht wat meer fluctueren, ook omhoog. Maar zij hebben de tijd. De middengroep uit de doorsneesystematiek wordt gecompenseerd. Dat krijgen de pensioenfondsen wel rond.”

de roep om de uiterste transitiedatum op te schuiven. Dat zou de druk kunnen verlichten.”

“Ik hoor die roep in mijn gesprekken zelden”, antwoordde de regeringscommissaris. “Ik weet dat jullie beroepsgroep de druk voelt, maar veel partijen zeggen tegen mij: laat die druk erop staan. Anders gaan we uitstelgedrag vertonen, heronderhandelen of achteruit onderhandelen. We moeten door. Want er is nog zoveel ná de Wtp. Laat die transitie alsjeblieft een keer klaar zijn. Ik vond deze consensus verrassend.”

Op de vraag hoe zij gaat stimuleren dat partijen meer vaart bereiken: “Ik ben al een tijd bezig om iedereen in de nek te hijgen. Want er was een periode, nog niet zo lang geleden, dat verzekeraars, adviseurs en werkgeversorganisaties naar elkaar keken: als zij niks doen, kunnen wij ook niks doen. In de gesprekken die ik voer met deze partijen en de interviews die ik geef voor vakbladen, probeer ik de urgentie over te brengen en aan te sporen tot actie. Gelukkig zie ik nu dat onder meer werkgeversorganisaties, Adfiz en het Verbond van Verzekeraars op hun manier hun achterbannen activeren. Maar er kan echt nog wel een tandje bij.” ■